

Yttrande över remiss av EU-kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar kommunledningsförvaltningens yttrande som sitt eget och översänder det till justitiedepartementet.

Sammanfattning av ärendet

EU-kommissionen har tagit fram förslag till förordning och rådsbeslut för utsatta vuxna och Katrineholms kommun har beretts möjlighet att svara på remissen av förslaget. Kommunledningsförvaltningen har remitterat remissen till socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden och viadidaktnämnden för att inhämta synpunkter och yttrandet är även avstämt med överförmyndarnämnden.

I korthet föreslår europeiska kommissionen införandet av regler för att skydda vuxna som på grund av nedsatt förmåga inte är i stånd att försvara sina intressen i gränsöverskridande situationer. Det kan röra sig om personer som behöver förvalta sina tillgångar, få akut eller planerad vård utomlands eller att flytta till ett annat land. Förslaget innebär:

- införande av ett *europiskt företrädarintyg* som "gör det möjligt för företrädare för vuxna att enkelt och effektivt styrka sina befogenheter i en annan medlemsstat". (Som exempelvis god man eller liknande)
- skapande av *centralmyndigheter* i varje land som hanterar dessa intyg, samt upprätta och sammankoppla nationella register över vuxna med nedsatt förmåga och som har företrädare. I registret ska också framgå myndigheters beslutade åtgärder.
- utökad *digitaliseringen* av uppgifter och kommunikation mellan berörda myndigheter kring detta internationellt.

Dessutom tillkommer att:

- via ett rådsbeslut ålägga medlemsstaterna att förbli eller, senast två år efter att rådsbeslutet antagits, bli parter till *2000 års Haagkonvention om skydd för vuxna*. Detta innebär att Sverige kommer att behöva tillträda konventionen.

Socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden och viadidaktnämnden anser att det inte går att ställa sig bakom förslaget i sin nuvarande form då det skulle innebära en ratificering av Haagkonventionen, vilket Sverige valt att inte göra. Överförmyndarnämnden ser att det finns vissa positiva effekter med de tillägg som föreslås, men håller med de andra nämnderna i deras bedömning. Kommunledningsförvaltningens yttrande utgår från nämndernas förslag till yttrande.

Ärendets handlingar

- Förslag till förordning - EU-kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna
- Förslag till rådsbeslut - EU-kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna
- Socialnämndens beslut 2023-09-28 § 87
- Socialförvaltningens tjänsteskrivelse, 2023-09-13
- Viadidaktnämndens beslut 2023-09-26 § 39
- Viadidakts tjänsteskrivelse, 2023-09-21
- Vård- och omsorgsnämndens beslut, inklusive yttrande, 2023-09-28 § 88

Yttrande

Kommissionen menar att för att förslaget ska fungera effektivt är det avgörande att medlemsstaterna och andra stater ratificerar 2000 års Haagkonvention. För närvarande är endast tolv medlemsstater parter i den konventionen och Sverige är inte det. 2000 års Haagkonvention är en internationell konvention, medan det som diskuteras i kommissionens förslag i första hand rör förenklingar och samkörning av EU-regler för att anpassa sig till konventionen.

Trots att europeiska kommissionen av allt att döma endast efterfrågar yttrande gällande de kompletteringar till konventionen som föreslås, inkluderar förslaget en ratificering av konventionen i sig. Ett yttrande måste då också behandla hela Haagkonventionen och det går inte att lämna ett yttrande över enbart kompletteringarna.

Genom SOU 2015:74 föreslog den statliga utredaren att Sverige skulle ansluta sig till konventionen. Samtidigt avstyrkte Sveriges kommuner och regioner (SKR), genom yttrande den 22 januari 2016, förslaget i flera delar. SKR invände bland annat mot att socialnämnderna ska ta emot och verkställa utländska myndigheters beslut om tvångsvård. Även att en socialnämnd ska ha en skyldighet att följa upp en insats i en annan fördragslutande stat. SKR anförde i övrigt att kostnadskonsekvenserna för kommun och region behövde analyseras och hur kostnaderna skulle finansieras. Katrineholms kommun delar i all väsentlighet SKR:s uppfattning.

Katrineholms kommun anser även att det finns otydligheter kring hur svensk lagstiftning förhåller sig till att vissa länder har helt omyndigförklarade personer, samt risken att reglerna i sin helhet täcker mer än nödvändigt (övergår proportionalitetsprincipen). SKR lyfter frågeställningar kring huruvida intyg enbart täcker beslut fattade av domstol, eller även företräderskap som till exempel är beslutade av överförmyndaren. Katrineholms kommun delar SKRs och andra remissinstanser synpunkter att det finns otydligheter kring hur enskilda som är helt dementa eller har förvaltare ska kunna bekräfta intyg, samt otydligheter kring till exempel framtidsfullmakter.

Förslaget innebär ett företrädarregister som sammankopplas mellan medlemsstaterna, ska uppgifter om vuxna med nedsatt förmåga (personuppgifter och vissa uppgifter om hälsa) och deras företrädare samt åtgärder (insatser) registreras. Det framkommer också av förslaget att medlemsstaternas utsedda centralmyndigheter ska kommunicera med varandra skriftligen. Katrineholms kommun konstaterar att de uppgifter som genom förslaget är avsedda att delas stater emellan är av mycket integritetskänslig karaktär. Det framgår inga uppgifter i förslaget till förordning under vilka omständigheter som de olika staterna kommer att ha tillgång till uppgifterna, det vill säga om den stat som anser sig behöva uppgifter från registret ska ansöka om att få ta del av uppgifterna eller om dessa är öppna att ta del av.

Katrineholms kommun gör bedömningen att förslaget i sin nuvarande form inte är något som går att ställa sig bakom.

Matilda Johansson
Utredare

Beslutet skickas till:

Justitiedepartementet

Akten